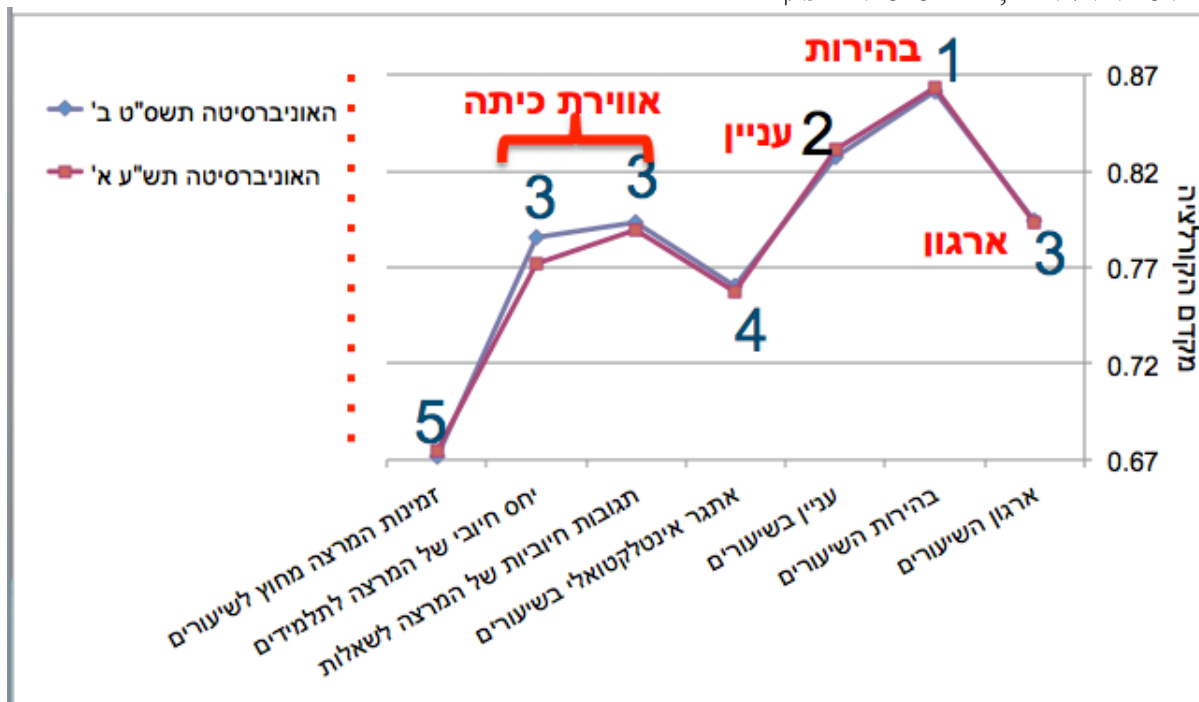

פוסט מס 12: הבדלים בחשיבות של התנהגויות ההוראה הכלליות, והחשיבות העליונה של הבהירות בהוראה

מבין התנהגויות ההוראה הראשיות לפי המודל שבפוסט 11, האם יש שונות בדרגת החשיבות שהסטודנטים מייחסים להן לשם קידום למידתם? במילים אחרות - מהי מידת החשיבות הדיפרנציאלית של התנהגויות ההוראה הראשיות, בעיני הסטודנטים?

כדי להשיב על השאלה השתמשנו בבסיס הנתונים של סקר ההוראה שנערך בכל אחד משני סמסטרים מסוימים לכלל הקמפוס באוניברסיטת תל אביב, של למעלה מ 100,000 שאלונים בכל סמסטר. חישבנו לכל סמסטר קורלציות בין כל אחד משבעת פריטי השאלון שעוסקים בהתנהגויות הוראה לבין הפריט הגלובלי הערכה כללית של המרצה. התוצאות מסוכמות באיור הבא. לפרשנות האיור, ככל שמקדם הקורלציה של הפריט גבוה יותר, כך חזק יותר הקשר בין הפריט לבין הפריט הגלובלי שמייצג את שביעות הרצון של הסטודנטים מההוראה.

איור: קורלציות בין הפריט הגלובלי הערכה כללית של המרצה לבין שבעת פריטי ההוראה בשאלון סקר ההוראה של אוניברסיטת תל אביב, בשני סמסטרים עוקבים

מקדם הקורלציה הגבוה ביותר, כלומר שביעות הרצון הגבוהה ביותר של הסטודנטים מההוראה, הוא עבור בהירות ובמקום שני עבור יצירת עניין בשיעורים. במקום השלישי – ארגון השיעור ויצירת אווירת כיתה חיובית על ידי אינטראקציות חיוביות עם התלמידים. אתגר אינטלקטואלי מדורג במקום הרביעי, תמינות המרצה מחוץ לשיעורים דורגה במקום האחרון ובהבדל גדול לגבי שאר הפריטים מבחינת תרומתה לשביעות הרצון מההוראה.

מסקנה – **כדי להיות מורה מצטיין בעיני הסטודנטים צריך להצטיין במיוחד בבהירות, ואחר כך בסדר יורד ביצירת עניין בשיעור, בארגון השיעור וביצירת אווירת כיתה חיובית.**

תוצאות דומות לאלו התקבלו גם במחקרים אחרים.

עשו זאת בעצמכם – בדקו את הקורלציות בשאלון שבמוסדכם בין הפריט הגלובלי ושאר פריטי השאלון (מספיק בסמסטר יחיד) ומצאו מה משפיע על הסטודנטים יותר ומה פחות כשהם מדרגים את שביעות הרצון מהמרצים שלהם

חשיבות הבהירות בהוראה

חשוב להדגיש שבהירות ההוראה היא התכונה החשובה ביותר לסטודנטים כשהם מדרגים את המרצה על שביעות רצונם מהוראתו. לפי ניסיוני, היא מהווה תנאי הכרחי (אך לא מספיק) להוראה טובה בעיני הסטודנטים. ואכן, מניסיוני

ארוך השנים כראש המרכז לקידום ההוראה סקרתי אלפי תוצאות של דירוגי סטודנטים את המרצים שלהם. ראיתי מקרים שאיש סגל דורג גבוה על הפריט הגלובלי (כלומר, הסטודנטים היו מרוצים מאוד מהוראתו באופן כולל) על אף שהיה נמוך בדירוג על יצירת עניין בשיעורים אבל היה גבוה בשאר ההתנהגויות הכלליות של הוראה טובה. או בדומה לכך, שדורג גבוה על הפריט הגלובלי על אף שדורג נמוך ביחס לסטודנטים וביצירת אווירת למידה חיובית, או שדורג נמוך בארגון הקורס והשיעור, אבל שבשני המקרים הללו דורג גבוה על שאר ההתנהגויות החשובות. אבל מעולם לא ראיתי דירוג גבוה על הפריט הגלובלי של איש סגל שבו זמנית דורג נמוך על בהירות, אפילו אם דורג גבוה על שאר ההתנהגויות החשובות!!!

השגת בהירות בהוראה היא נושא מאוד מורכב, מסובך ומעורפל – קשה מאוד ללמד אנשי סגל שבהירותם נתפסת ע"י הסטודנטים כנמוכה איך לשפר את המצב. כפי שכתבתי בעבר, עבדתי באופן אישי עם עשרות רבות של אנשי סגל על שיפור הוראתם. במסגרת זו היו לי (ולאחרים כמוני) הצלחות פרקטיות לא מעטות בשיפור הארגון, העניין והיחס לתלמידים. אבל שיפור של בהירות בהוראה היא משימה הרבה יותר קשה, עם הצלחות מעטות יותר (ראו דוגמה של חקר מקרה בנושא זה, בניסיון שלי לשפר את הבהירות בהוראתו של פיזיקאי מהולל (Hativa, 1998)). אנשי סגל לא מעטים שמדורגים באופן נמוך לא מצליחים להבין את דירוגם הנמוך. זאת, משום שלדעתם הם משקיעים הרבה מאוד בהוראה ונראה להם שהם מלמדים היטב. בעקבות זאת הם מאשימים את הסטודנטים שלא מעריכים נכון את הוראתם. אבל כאמור, מרצים אלו אינם מסוגלים לזהות שיש להם בעיה בענייני בהירות ואיך להתגבר עליה.

למי שמחפש הנחיות וטכניקות/אסטרטגיות לבהירות, נא ראו (Hativa (2001) ויותר קונקרטי וזמין, בספרי "טיפים להוראה טובה" שתרמתי כמה עותקים ממנו לכל אחד ממרכזי ההוראה באוניברסיטאות ובמכללות בארץ. אז המעוניינים – נא פנו למרכז ההוראה במוסד שלכם.

מסקנה נוספת מהאיור שלעיל, שאינה שייכת לנושא שלנו, היא שהחפיפה של מקדמי הקורלציות בשני הסמסטרים מעידה על מהימנות גבוהה מאוד של סקר ההוראה של אוניב' ת"א.

בברכה

נירה

מקורות קריאה

Hativa, N. (1998). Lack of clarity in university teaching: A case study. *Higher Education*, 36(3), 353-381.

Hativa, N. (2001). Clarity in teaching in higher education: Dimensions and classroom strategies. In D. Lieberman & C. Wehlburg (Eds.), *To Improve the Academy: Resources for Faculty, Instructional, and Organizational Development* (Vol. 19, pp. 131-148). Bolton, MA: Anker.